

Warszawa, dnia 11 grudnia 2020 r.

Nr Fundacji: 2184

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej
Departament Ekonomii Społecznej i Solidarnej
ul. Żurawia 4a
00-503 Warszawa

Szanowni Państwo,

zgodnie ze statutem Międzynarodowego Instytutu Społeczeństwa Obywatelskiego, który w §6 stanowi, iż „*Nadzór nad Fundacją, ze względu na charakter i cele Fundacji, sprawuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego*”, przekazuję sprawozdanie z działalności Fundacji za rok 2019.

FUNDATOR & PREZES

Mateusz Komarowski

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIĘDZYNARODOWEGO INSTYTUTU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
OD DNIA 1 STYCZNIA DO DNIA 31 GRUDNIA 2019 R.

WARSZAWA – GRUDZIEŃ 2020

1. Dane rejestracyjne Fundacji:

Nazwa Fundacji:	Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego
Siedziba i adres Fundacji:	ul. Klimczaka 17 lok. 95, 02-797 Warszawa
Aktualny adres do korespondencji:	ul. Klimczaka 17 lok. 95, 02-797 Warszawa
Adres poczty elektronicznej:	biuro@miso.org.pl
REGON:	146028040
Data wpisu w KRS:	24.02.2012 r.
Numer KRS:	0000412377

Dane członków Zarządu Fundacji:	Imię i nazwisko oraz pełniona funkcja:
	1) Mateusz Komorowski – Prezes Zarządu Fundacji 2) Maciej Pisz – Wiceprezes Zarządu Fundacji 3) Hanna Banaszek – Sekretarz Zarządu Fundacji 4) Maciej Gorgol – Członek Zarządu Fundacji 5) Karolina Madej – Członek Zarządu Fundacji 6) Magdalena Mirowska – Członek Zarządu Fundacji 7) Aleksandra Papierzańska – Członek Zarządu Fundacji

Określenie celów statutowych Fundacji:

Celem Fundacji jest promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego, krzewienie postaw obywatelskich oraz działanie na rzecz zwiększenia zaangażowania obywateli w życie publiczne i gospodarcze kraju, a w szczególności:

- a) pomoc w zdobywaniu i pogłębianiu wiedzy i kwalifikacji przydatnych obywatelom w ich działalności społeczno-politycznej oraz aktywności zawodowej;
- b) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- c) upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- d) propagowanie samorządności;
- e) działanie na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy międzynarodowej;
- f) ułatwianie obywatelom kontaktów z instytucjami i organizacjami międzynarodowymi;
- g) rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- h) upowszechnianie kultury fizycznej, sportu i turystyki;
- i) promocja i ochrona dziedzictwa przyrodniczego;
- j) upowszechnianie porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym;
- k) wspomaganie rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości.

2. Zasady, formy i zakres działalności statutowej z podaniem realizacji celów statutowych:

Fundacja realizuje swoje cele poprzez:

- a) prowadzenie szeroko rozumianej działalności edukacyjnej, badawczej, informacyjnej, wydawniczej i publicystycznej;
- b) współpracę z krajowymi i zagranicznymi osobami fizycznymi i prawnymi, instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami oraz z organami administracji samorządowej i państwowej;
- c) aktywne uczestnictwo w życiu publicznym;
- d) występowanie z wnioskami i opiniami do właściwych władz, urzędów oraz sądów w sprawach związanych z celami Fundacji;
- e) ustanawianie i przyznawanie stypendiów i dotacji na rzecz osób fizycznych i prawnych, nie wyłączając członków Zarządu Fundacji;
- f) organizowanie i prowadzenie wykładów, debat, kursów, szkoleń, warsztatów, seminariów, konwersatoriów, sympozjów, konferencji, festiwali.

Realizacja celów statutowych:

❖ Spotkanie Przyjaciół MISO

9 stycznia 2019 roku w Marzycielach i Rzemieślnikach - Domu Innowacji Społecznych w Warszawie odbyło się „Spotkanie Przyjaciół MISO”. Wydarzenie przebiegło pod hasłem „Razem możemy zrobić więcej”.

„Spotkanie Przyjaciół MISO” było dużym wydarzeniem networkingowo-towarzyskim dla osób zaangażowanych w promowanie idei społeczeństwa obywatelskiego, krzewienie postaw obywatelskich oraz w działania na rzecz zwiększenia zaangażowania obywateli w życie publiczne i gospodarcze kraju. Głównym celem tego wydarzenia była integracja osób i środowiska skupionego wokół Fundacji MISO, a także podsumowanie naszej dotychczasowej działalności, porozmawianie o bieżących projektach, które realizujemy oraz możliwościach współpracy oraz planach i wyzwaniach na przyszłość. W spotkaniu wzięli udział liderzy organizacji pozarządowych i think tanków, politycy, dyplomaci, samorządowcy, przedsiębiorcy, przedstawiciele kultury, nauki, administracji i mediów.

Pierwsze tego typu spotkanie rozpoczęliśmy od przywitania gości oraz przemówień Prezesa Fundacji Mateusza Komorowskiego, członków Rady Programowej MISO - prof. Renaty Mieńkowskiej-Norkiene i dr. Andrzeja Olechowskiego oraz gościa specjalnego - Daniela Olbrychskiego. Część oficjalną wydarzenia poprowadził red. Maciej Orłoś, który również wchodzi w skład Rady Programowej MISO.

Mateusz Komorowski na początku swojego przemówienia przypomniał o powołaniu Centrum Analiz MISO - ośrodka analityczno-eksperckiego funkcjonującego w ramach działalności statutowej Fundacji MISO. - Centrum działa rok, ale już dziś może pochwalić się wieloma materiałami, analizami, wywiadami, a także zespołem ekspertów, który stale się powiększa - mówił. Następnie prezes Fundacji poruszył kwestię poziomu zaangażowania obywatelskiego w Polsce. Wyniki badań na ten temat niestety są zatrważające. Aż 63% dorosłych Polaków nie działa w żadnej organizacji o charakterze obywatelskim.

Społeczeństwo obywatelskie to fundament demokratycznego państwa prawnego, dlatego tak ważne jest ciągle jego wzmacnianie. Trzeba pamiętać, że demokracja nie jest dana raz na zawsze. Przyzwyczajaliśmy się kojarzyć upadek demokracji z wydarzeniami

spektakularnymi, np. marszem na Rzym Mussoliniego. W publikacjach Centrum Analiz możemy przeczytać między innymi o książce "How Democracies Die. What History Reveals About Our Future", w której autorzy - dwaj harwardzcy profesorowie Steven Levitsky i Daniel Ziblatt przekonują, że dziś demokracje umierają w sposób znacznie mniej widowiskowy. Paradoksalnie początek ich końca ma miejsce najczęściej przy urnie wyborczej, w ramach całkowicie wolnych wyborów. Kandydaci partii skrajnych nie wypisują na swoich sztandarach walki z liberalną demokracją, jak czynili to Mussolini czy Hitler. Współcześni przyszli-dyktatorzy chcą demokrację „ulepszyć”, „poprawić”, „zwrócić ją obywatelom”. W podobnym tonie wypowiada się Madeleine Albright w książce „Faszyzm. Ostrzeżenie”. Tytułowe ostrzeżenie, a raczej ostrzeżenia, dotyczą groźby, jaką niosą za sobą takie działania, jak podważanie uczciwości i prawdomówności mediów, podważanie zaufania do sądów, do procesu wyborczego, do mainstreamowych polityków, a także idące za tym wszystkim „lekarstwa”. Demokracji musimy pilnować, musimy o nią dbać. Bez zbudowania silnego społeczeństwa obywatelskiego nasza demokracja zawsze będzie koślawą. Nie możemy stanowić szarej masy pojedynczych elektronów. Musimy stanowić team. Musimy szukać tego, co nas łączy, bo rozbici i pasywni będziemy zawsze słabi w konfrontacji z władzą. - W Polsce obywatelskiej będziemy wtedy, kiedy większość Polaków będzie utożsamiała się z ideą wyrażoną w słowach Kennedy’ego: „Nie pytaj, co twój kraj może zrobić dla ciebie, zapytaj, co ty możesz zrobić dla swojego kraju”. Zbudowanie silnego społeczeństwa obywatelskiego, to nasze wspólne zadanie. Wystarczy odrobina dobrej woli i poczucia odpowiedzialności. Wyjdźmy ze strefy komfortu, zróbmy coś dla innych - to nie boli i nie jest trudne. Wymaga to tylko małego poruszenia w naszym społeczeństwie i zadania sobie pytania: jakiej Polski chcemy i na jaką Polskę nas stać - zakończył.

Członkowie Rady Programowej MISO podziękowali wszystkim za zaangażowanie w działalność MISO. Profesor Renata Mieńkowska-Norkiene przypomniała kilka inicjatyw Fundacji, które były dla niej szczególnie jak konferencja polsko-litewska i polsko-azerbejdżańska. Dr Andrzej Olechowski zwrócił uwagę na zbliżające się eurowybory. - W maju zdecydujemy, czy wyślemy do Brukseli posłów, którzy będą wzmacniać naszą pozycję i budować życzliwy, sprzyjający układ międzynarodowy, czy wyślemy destruktorów - mówił. Działania profrekwencyjne i informacyjne na temat wyborów do Parlamentu Europejskiego, w jego opinii, powinny być obecnie priorytetowym zadaniem Fundacji.

Gość specjalny Daniel Olbrychski w swoim wystąpieniu opowiedział o strajku aktorów w stanie wojennym i wyjątkowej w skali światowej solidarności środowiska. Z dumą podkreślił, że wówczas kino polskie i teatr polski stanowiły jedno z ważniejszych elementów scalania świadomości narodowej. Ludzie w salach kinowych i teatrach czuli i myśleli podobnie. Według aktora stan wojenny skonsolidował polskie społeczeństwo w sposób niespotykany, co dało przetrwanie podziemia i solidarności, a w efekcie triumf 4 czerwca 1989 roku.

Oficjalną część wydarzenia zakończył koncert Łukasza Zagrobelnego, który również jest członkiem Rady Programowej MISO.

❖ **Jak informować o zagrożeniach i nie straszyć?**

22 stycznia 2019 roku w siedzibie Fundacji Stratpoints odbyło się seminarium pt. „Jak informować o zagrożeniach i nie straszyć?”.

Seminarium było wewnętrznym spotkaniem MISO oraz Fundacji Stratpoints. Punktem wyjścia spotkania był raport przygotowany przez gen. Jarosława Stróżyka na temat prawidłowego prognozowania zagrożeń i informowania o nich.

Choć w obecnych czasach Internet pozwala pozyskać szeroką wiedzę o świecie, konieczna jest jej codzienna weryfikacja ukierunkowana na interes własnego kraju. Aby prawidłowo definiować zewnętrzne zagrożenia potrzeba obiektywnych, niezależnych, terminowych fachowców, którzy potrafią czytać i interpretować fakty oraz sygnały płynące z otaczającego nas świata. Co to oznacza?

Rozwiązaniem zapewniającym zaufanie społeczeństwa do instytucji przekazujących informacje o zagrożeniu, a także wykrywających działania dezinformacyjne przeciwnika jest zawsze budowa trzech filarów, które przyczyniają się do właściwej oceny oraz unikania pomyłek i błędów:

1. silne instytucje sektora informacyjnego i analitycznego;
2. inwestycja w personel. Szkolenie oraz planowanie kariery. Minimalizowanie strat tj. zwalniania żołnierzy i funkcjonariuszy;
3. współpraca z partnerami zagranicznymi.

Zachęcamy do zapoznania się z treścią raportu „Jak informować o zagrożeniach i nie straszyć?”

❖ **Problem radykalizacji prowadzącej do przemocowego ekstremizmu, prewencja i przeciwdziałanie, rozwiązania systemowe**

W dniach 25-26 lutego 2019 roku na PGE Narodowym w Warszawie odbyło się szkolenie pt. „Problem radykalizacji prowadzącej do przemocowego ekstremizmu, prewencja i przeciwdziałanie, rozwiązania systemowe” zorganizowane przez MISO i Instytut Bezpieczeństwa Społecznego.

Każdy człowiek powinien czuć się bezpieczny i żyć wolny od strachu. Jednak w dzisiejszym świecie rośnie poczucie niepewności i zagrożenia. Często prowadzi ono do polaryzacji opinii i uruchamia niebezpieczny proces radykalizacji zachowań. Potrzeba strategicznych działań prewencyjnych, opartych na eksperckiej wiedzy i doświadczeniu, by zwiększyć poziom naszego codziennego bezpieczeństwa. W ramach takich zabiegów, zorganizowaliśmy we współpracy z Instytutem Bezpieczeństwa Społecznego dwudniowe szkolenie, zapraszając do udziału w nim osoby, które z uwagi na swoją pracę mają szansę na wczesną identyfikację zagrożonych radykalizacją.

W charakterze ekspertów prowadzących szkolenie wystąpili: dr hab. Małgorzata Michel (Zakład Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji UJ), Anna Łukjanowicz (Ośrodek Kultury Muzułmańskiej w Warszawie), Gerard Bah (pełnomocnik KWP w Kielcach ds. Ochrony Praw Człowieka), dr Przemysław Witkowski (dziennikarz i publicysta), Jacek Purski (IBS), Andrzej Kruczyński (były oficer GROM), Jacek Mazurczak (współpracownik Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie), Stanisław Czerczak (członek RAN „EXIT” working group) oraz Tomasz Plaszczyk (prawnik).

Celami, które realizowano podczas szkolenia były:

- uwrażliwienie uczestników na problem radykalizacji i przestępstw motywowanych nienawiścią;
- wskazanie jak powszechne są te zjawiska w społeczeństwie i jak ogromny wpływ mają na nasze bezpieczeństwo;

- wyjaśnienie jaka jest specyfika poszczególnych nurtów ekstremistycznych działających w Polsce;
- pokazanie jak zawczasu identyfikować ich członków - jaką posługują się symboliką, kodami, modą itp.;
- przedstawienie aspektów prawnych przestępstw motywowanych nienawiścią i metody reagowania na tego typu incydenty;
- wskazanie, gdzie szukać wsparcia w przeciwdziałaniu, m.in. współpracując z policją, psychologami i podmiotami lokalnymi;
- pokazanie na czym polega systemowe podejście do prewencji i przeciwdziałania radykalizacji, obejmujące m.in. grupę ekspercką ds. prewencji i przeciwdziałania radykalizacji.

Dzień pierwszy, czyli poniedziałek 25 lutego 2019 r., rozpoczął się od wprowadzenia do tematu całego szkolenia. Wygłosił je Jacek Purski - dziennikarz, politolog, ekspert ds. przeciwdziałania radykalizacji, członek RAN „Expert Pool”, członek ASHOKA - Międzynarodowej Organizacji Innowatorów Społecznych, a także prezes Instytutu Bezpieczeństwa Społecznego. Omówił on kwestię radykalizacji w Polsce i pokazał wielowymiarowość tego zjawiska.

Radykalizacja polega na negowaniu podstawowych wartości demokratycznych (m.in. równości i różnorodności) oraz rosnącej skłonności do używania przemocy dla osiągnięcia celów ideologicznych. Tragicznym zwińczeniem procesu radykalizacji mogą być przestępstwa motywowane nienawiścią i akty terroru. Osią procesu radykalizacji są różne ideologie, np. ekstremizm skrajnie prawicowy w naszej części Europy, czy ekstremizm islamski w Europie Zachodniej.

Następnie kwestię zradykalizowanych gangów pseudokibicowskich przedstawiła dr hab. Małgorzata Michel z Zakładu Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jako, że jej zainteresowania naukowe koncentrują się m.in. wokół zagadnień dotyczących lokalnego systemu profilaktyki i resocjalizacji nieletnich oraz Urban Studies w świetle działań gangów dziecięcych i młodzieżowych, omówiła ona bardzo szczegółowo działalność gangów zradykalizowanych kibiców piłkarskich w Krakowie i Łodzi, koncentrując się na swoich doświadczeniach z pracą z rodzinami śmiertelnych ofiar porachunków. Opisała i przeanalizowała proces radykalizacji politycznej w takich grupach i wskazała możliwe kierunki działania resocjalizującego dla sprawców przestępstw związanych z nadmienionymi gangami i ich najbliższym otoczeniem.

Następnie dr Przemysław Witkowski pokazał jak w praktyce dokonywać researchu, badania i analizy środowisk radykalnych. Witkowski jest dziennikarzem, publicysta i wykładowcą uniwersyteckim specjalizującym się w grupach zradykalizowanych. Publikował w gazetach takich jak: „Krytyka Polityczna”, „Przegląd”, „Gazeta Wyborcza”, „Przekrój”, „Odra”, „Vice” oraz w „Le Monde diplomatique” i portalu OKO.press - przede wszystkim teksty o skrajnej prawicy i skrajnej lewicy. Na szkoleniu zaprezentował środowisko nacjonalistycznych pogan i drogę jaką przechodzi dziennikarz od newsa o jednorazowym wydarzeniu do pełnego zasobu informacji o danym środowisku, przekazując swoje doświadczenie z researchem, badaniem źródeł archiwalnych w Instytucie Pamięci Narodowej i Bibliotece Narodowej, pracą z informatorami ze środowisk zradykalizowanych i tekstami źródłowymi.

Dzień pierwszy zakończyła dodatkowa sesja pytań uczestników do ekspertów.

Dzień drugi, tj. wtorek 25 lutego 2019 r., rozpoczęła prezentacja Jacka Mazurczaka pt. „Radykalizacja - prewencja i przeciwdziałanie. Aspekty prawne”. Mazurczak to były główny specjalista MSWiA ds. monitorowania przestępstw z nienawiści, a także aktualnie współpracownik Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz autor szkoleń z zakresu zwalczania przestępstw ochrony praw człowieka. Dodatkowo Mazurczak razem z Tomaszem Plaszczykiem - prawnikiem, mjr. w stanie spoczynku, który służył 16 lat w pionie śledczym ABW, gdzie prowadził liczne postępowania karne z art. 256 § 1 i 2 kk. - dokonali szczegółowej analizy przypadku, pokazując, jak można zgodnie z polskim prawem przejść cały proces działań związanych przestępstwami z nienawiści, od zaobserwowania, przez zgłoszenie odpowiednim organom, proces, aż do ewentualnych zaskarżeń decyzji sądu.

Następnie przedstawicielka Ośrodka Kultury Muzułmańskiej w Warszawie i jego koordynatorka ds. Kultury i Edukacji, a także aktywna członkini społeczności muzułmańskiej w Polsce Anna Łukjanowicz przedstawiła prezentację mającą zobrazować perspektywę muzułmańską na proces radykalizacji. Można było usłyszeć zarówno o zradykalizowanych członkach ummy jak i poznać perspektywę osób dotkniętych przemocą na podłożu islamofobicznym.

Szkolenie z edukacji antyterrorystycznej przeprowadził Andrzej Kruczyński - były oficer GROM, uczestnik zagranicznych misji specjalnych, były szef bezpieczeństwa na Stadionie Narodowym i współautor podręcznika „Edukacja dla bezpieczeństwa”. Pokazano i przećwiczone z uczestnikami podstawowe zachowania w sytuacji zagrożenia terrorystycznego, a także omówiono jak zachowywać się i radzić sobie w sytuacji ataku.

Perspektywę zradykalizowanej młodzieży przedstawił w swoim wykładzie „Nienawidziłem Wszystkich” Stanisław Czerczak - w latach 90-tych związany z ruchem neofaszystowskim, dziś członek RAN „EXIT” working group, szkolący Policję, Służbę Więzienną i Straż Graniczną, a także edukujący młodzież, działając przeciw dyskryminacji, nietolerancji i nienawiści.

Podczas obu dni trwania szkolenia, wykłady, prezentacje i dyskusje przeplatały ćwiczenia interpersonalne, uwrażliwiające i edukacyjne, takie jak „ Reaguję”, „Różnice i Podobieństwa”, czy „Kim jest ten człowiek?”, które przeprowadzał Gerard Bah, absolwent Helsińskiej Szkoły Praw Człowieka, certyfikowany trener kompetencji wielokulturowych, laureat nagrody „Okulary Równości”.

W podsumowaniu, przeprowadzonym pod hasłem „I co dalej? Podejście międzysektorowe!”, Jacek Purski, eksperci i uczestnicy doszli do wniosku, że problem radykalizacji, mogącej prowadzić przez przemoc i ekstremizm do terroryzmu, nie jest dostatecznie rozpoznany w Polsce. Brakuje wiedzy o samym zjawisku radykalizacji oraz jej następstwach. Co za tym idzie brakuje również spójnych, kompleksowych systemów prewencji i przeciwdziałania radykalizacji, zarówno na szczeblu lokalnym jak i centralnym.

Uznali też, że konsekwentne przeciwdziałanie, edukacja i komunikacja może stanowić antidotum na radykalizację, nienawiść i przemoc. Poprzez szybkie, wielowymiarowe reagowanie, połączone z ogólnopolskimi programami badawczo-edukacyjnymi można szukać rozwiązań dla tego problemu.

Koniecznym jest również stworzenie sieci ekspertów i systemu bezpośredniego reagowania na sytuacje kryzysowe, a także wypracowywanie, wdrażanie dobrych praktyk i wzmocnienie państwa prawa.

❖ Współczesne wyzwania europejskich systemów konstytucyjnych

W dniach 9-10 marca 2019 roku w Zespole Pałacowo-Parkowym w Gułtowach k. Kostrzyna Wielkopolskiego odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Współczesne wyzwania europejskich systemów konstytucyjnych” zorganizowana przez Zakład Prawa Konstytucyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Koło Naukowe Prawa Konstytucyjnego „Pro Publico Bono” pod patronatem honorowym Międzynarodowego Instytutu Społeczeństwa Obywatelskiego.

W ramach Konferencji odbył się m.in. panel ekspercki pt. „Blaski i cienie europejskich systemów konstytucyjnych”, w którym wzięli udział prof. Hanna Suchocka (premier RP w latach 1992-1993), prof. Sławomira Wronkowska (sędzia Trybunału Konstytucyjnego), prof. Andrzej Mączyński (wiceprezes Trybunału Konstytucyjnego w latach 2001-2016).

W trakcie pozostałych paneli dyskusyjnych prelegenci wygłosili swoje referaty związane z tematyką europejskich ustrojów i stojących przed nimi wyzwaniami i zagrożeniami oraz przeprowadzili rozmowy dotyczące aktualnych problemów prawa konstytucyjnego w Europie. Dyskusja dotyczyła również kondycji demokracji, relacji między prawem a polityką, oceny rozwiązań zastosowanych w poszczególnych europejskich systemach prawnych, poszanowania praw i wolności obywatelskich, świadomości praw i obowiązków oraz problematyki związanej z członkostwem Polski w Unii Europejskiej, a także sposobem postrzegania ustawy zasadniczej przez społeczeństwo.

Konferencja miała charakter interdyscyplinarny, a udział w niej wzięło blisko 30 prelegentów z 12 ośrodków naukowych w Polsce.

❖ Rządy i siła prawa: fundament Unii Europejskiej

19 marca 2019 roku w Pałacu Sobańskich w Warszawie odbyło się seminarium pt. „Rządy i siła prawa: fundament Unii Europejskiej” zorganizowane przez prof. Danutę Hübner. Partnerami wydarzenia byli: MISO, Archiwum Osiatyńskiego, OKO.press, Tygodnik Polityka oraz Liga Warszawskich Liceów.

W spotkaniu - w charakterze prelegentów - wzięli udział: dr Adam Bodnar (Rzecznik Praw Obywatelskich), dr Borys Budka (poseł, były minister sprawiedliwości), prof. Ewa Łętowska (sędzia Trybunału Konstytucyjnego w stanie spoczynku), prof. dr hab. Marcin Matczak (WPiA UW), dr Maciej Taborowski (WPiA UW).

Idea seminarium wyrosła z przekonania prof. Hübner, że potrzebujemy rzetelnej i obiektywnej debaty na temat stanu praworządności w Polsce jako elementu naszej obecności w Unii Europejskiej oraz poszerzenia spektrum zaangażowania obywatelskiego w ochronę wartości demokratycznych.

Rządy prawa, aby były efektywne - szczególnie w sytuacji zagrożenia podstawowych wartości - muszą być wzmocnione przez siłę prawa, reprezentowaną przez Trybunał Sprawiedliwości UE w Luksemburgu - stwierdziła prof. Hübner.

W trakcie dyskusji panelowej dr Adam Bodnar wskazał na niepokojący fakt, że Polska zajmuje coraz niższą pozycję w Rule of Law Index. Obecnie jest to 27. miejsce. Trzeba tę pozycję odbudować - dodał. Prof. Ewa Łętowska przestrzegała przed tym, co nazwała „szwindel etykietą”, kiedy to władza stosuje legalne wyjaśnienie, które wywołuje skutki niezgodne z intencją stanowionego prawa. Prof. Marcin Matczak zwrócił uwagę, że w Polsce

istnieje walka aksjologiczna między prawem a wartościami. Gdy bronimy praworządności, nie wystarczy ochraniać wartości samej w sobie, ale pokazać jej potencjał jako narzędzia do realizacji innych wartości, jak np. tożsamość europejska. Musimy umieć wyjaśnić „do czego służy” praworządność, że nie jest to abstrakcyjne, oderwane od naszej codzienności pojęcie, ale żywotny kanał realizacji naszych innych aspiracji. Tylko tak możemy pokonać populizm - dodał prof. Matczak.

Dr Maciej Taborowski wskazał, że ochrona praworządności wg TSUE jest **ściśle** związana z ponadnarodowym charakterem systemu UE. Uderzenie w sądy jest uderzeniem w samo jądro systemu unijnego.

Po panelu wywiązała się ciekawa dyskusja z udziałem publiczności, w tym przedstawicieli środowiska prawniczego, organizacji społecznych i naukowców.

Profesor Hübner, podsumowując seminarium, stwierdziła, że jest to bardzo ważne, aby móc debatować w atmosferze wolności. Jest istotne dla jakości naszej sceny publicznej, aby trwała dalsza dyskusja na temat relacji między praworządnością jako wartością samą w sobie a jej obecnością w kontekście innych, pożądaných społecznie wartości, takich jak sprawiedliwość, partycypacja, inkluzywność. - Bo sprawiedliwość może być narzucana jako odgórny dyskurs, z jej szczególnym rozumieniem, często upolitycznionym. Tak jak to jest teraz. Praworządność i stosowanie prawa nie mogą być tak silnie nacechowane politycznie. Musimy dbać o wyważenie relacji pomiędzy rządami prawa a siłą prawa - o to, aby strukturalne i moralne aspekty były ze sobą w zgodzie, a nie w ciągłej konfrontacji i w stanie przeciągania liny. To są wielkie wyzwania. Zdefiniowaliśmy je. Wiemy co poprawić. Musimy jeszcze popracować nad tym jak to zrobić – zakończyła.

❖ **Zadania i uprawnienia służb specjalnych vs. wolności i prawa jednostki. Jak wytyczyć linię demarkacyjną?**

25 kwietnia 2019 roku na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się debata pt. „Zadania i uprawnienia służb specjalnych vs. wolności i prawa jednostki. Jak wytyczyć linię demarkacyjną?” zorganizowana przez Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego.

W spotkaniu - w charakterze prelegentów - wzięli udział: gen. Marek Bieńkowski (Najwyższa Izba Kontroli), gen. Krzysztof Bondaryk (Szef ABW w latach 2008-2013), Wojciech Klicki (Fundacja Panoptykon), adw. Marcin Mrowicki (Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich), gen. Janusz Nosek (Szef SKW w latach 2008-2013), adw. Artur Pietryka (Naczelna Rada Adwokacka), Paweł Wojtunik (Szef CBA w latach 2009-2015), zaś moderatorem dyskusji była red. Dominika Wielowieyska (Gazeta Wyborcza i TOK FM).

Postęp technologiczny w globalnej komunikacji cyfrowej zrewolucjonizował sposób, w jaki ludzie otrzymują i wymieniają informacje oraz stworzył nowe możliwości dla agencji rządowych do monitorowania własnych obywateli i cudzoziemców. Do tego nowe technologie 5G przyspieszą przekazywanie informacji daleko poza możliwości dzisiejszego Internetu. Zmienia to sposób funkcjonowania świata i służb specjalnych.

Ta perspektywa postawiła przed nami dwa ważne wyzwania. Z jednej strony, to oczekiwanie, że służby specjalne będą chronić obywateli przed zagrożeniami, wykorzystując nowe, skuteczniejsze metody. Z drugiej, liczymy na to, że służby będą szanowały prawa i wolności każdego człowieka. Jak osiągnąć tę równowagę? Gdzie

przebiega linia demarkacyjna w kontekście zadań i uprawnień służb specjalnych a wolnością i prawami jednostki?

Wprowadzenie tzw. ustaw antyterrorystycznej i inwigilacyjnej znacząco poszerzyły uprawnienia służb specjalnych. Adw. Marcin Mrowicki reprezentujący podczas debaty Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich stwierdził, że część przepisów w nowelizacjach ustaw z 2015 roku o Policji i ustaw o służbach specjalnych budziła zastrzeżenia Rzecznika Praw Obywatelskich. W tych sprawach w latach 2015-2016 Rzecznik złożył 5 wniosków do Trybunału Konstytucyjnego. Zastrzeżenia dotyczyły m.in tego, że aktualnie obowiązujące przepisy pozwalają na ujawnienie tylko tych informacji, które uzasadniają przeprowadzenie kontroli przez służby specjalne. Nie ma zatem dostępu do wszystkich informacji, a szczególnie tych, które mogłyby wskazywać na bezzasadność przeprowadzenia kontroli - sąd zatem dostaje wycinek materiałów, który ma go przekonać, że kontrola była potrzebna. Drugie zastrzeżenie dotyczy maksymalnego czasu stosowania kontroli operacyjnych bez wszczynania okresu karnego. Obecnie wynosi on 18 miesięcy, co wydaje się okresem nieproporcjonalnie dużym do stosowanych technik. Po trzecie, to brak możliwości dowiedzenia się przez obywatela o stosowaniu wobec niego kontroli operacyjnych, jeśli nie wszczęto w następstwie postępowania karnego. Co więcej, obecnie służby specjalne mają de facto nieograniczony dostęp do naszych danych internetowych, telekomunikacyjnych i pocztowych bez realnej kontroli. Art. 31 ust. 3 Konstytucji RP mówi o tym, że ingerencja w wolność obywatela musi być proporcjonalna do ochrony innych praw. Dlatego musimy mieć dostęp do informacji na jakiej podstawie wszczęto wobec konkretnej osoby postępowanie - nie możemy nagminnie uzasadniać postępowania bezpieczeństwem państwa.

Paweł Wojtunik, były szef CBA, który obecnie sam jest obiektem działań operacyjnych służb specjalnych, uważa, że decydujące dla prawidłowego działania służb jest zaufanie i odpowiedzialność człowieka, który nimi kieruje. Najważniejsze zagrożenie dla praw obywatelskich występuje na 3 etapach. Pierwszym jest wszczynania tzw. sprawy operacyjnej, czyli czynienia z kogoś figuranta - wówczas staje się on przeciwnikiem służb państwowych. Drugi etap, to wdrożenie najbardziej drastycznych dla praw obywatelskich metod kontroli operacyjnych, jak kontrola korespondencji, podsłuch itp. W trzecim etapie służby decydują co zrobić z zebrany materiał. Prawo bardzo jasno określa kiedy są dopuszczone takie działania, co więcej - wyraźnie mówi, że nie można wykorzystywać zebranych materiałów do szantażu. Zebrane materiały albo są przesłane do prokuratury, albo są niszczone - i na to jest termin dwumiesięczny. To można nazwać linią demarkacyjną. W opinii Wojtunika obecnie znacznie zmienił się styl zarządzania Centralnym Biurem Antykorupcyjnym. - Najważniejszy jest czynnik ludzki - kto i jak kieruje służbami, kto sprawuje nadzór. Aktualnie możemy mieć wątpliwości co do intencji i sposobu wykorzystania służb przez osoby na stanowisku kierowniczym. Poważne obawy budzi fakt, że dziś materiał zebrany w ramach legalnie prowadzonych działań operacyjnych jest wykorzystywany w innym celu niż ściganie karne - jest przekazywany w formie przecieków zaprzyjaźnionym dziennikarzom. Często te materiały dotyczą życia prywatnego, a zostają upublicznione, by przypisać komuś winę, co narusza też prawo domniemania niewinności.

Z kolei Wojciech Klicki z Fundacji Panoptykon uważa, że najwyższą formą zaufania powinna być instytucjonalna kontrola, a nie personalne zaufanie do osoby kierującej służbami. Niezwykle istotne jest informowanie osób, wobec których podjęto działania inwigilacyjne o tym fakcie. Dziś nikt nie wie, że był poddany działaniom służb, a w związku z tym nie może podjąć żadnych działań i dochodzić swoich praw przed sądem cywilnym. Dlatego należy stworzyć niezależny organ, który będzie kontrolował służby. Trzecią ważną kwestią w opinii prelegenta jest przejrzystość działania służb. Obecnie wszystkie służby,

wskutek ustawy inwigilacyjnej, znacząco ograniczyły transparentność - nie znamy chociażby statystyki na temat liczby bilingów pobranych przez służby w danym roku.

Gen. Janusz Nosek jest zdania, że wolność obywatelska nie jest dobrem absolutnym. Swobodę i prywatność jednostki czasem trzeba poświęcać na rzecz bezpieczeństwa państwa. Służby działają w interesie państwa, a kompetencje i uprawnienia służb są dane przez parlament. Generalł Nosek zauważył, że kontrola nad służbami nigdy nie jest doskonała, dlatego zgodził się z Pawłem Wojtunikiem, że najistotniejszy jest czynnik ludzki, a zatem zaufanie do szefów służb. - Jeśli na czele służb stoją osoby, które nie mają elementarnego poczucia praworządności, to niezależnie jak precyzyjna będzie kontrola, znajdą sposób, żeby cynicznie wykorzystać dostępne w zasięgu ręki wrażliwe narzędzia. Zawsze znajdzie się sposób, żeby oszukać kontrolę, jeśli będzie taka intencja - mówił. Były szef SKW dodał też, że w jego opinii tzw. ustawa antyterrorystyczna dająca możliwość działania szefowi ABW wobec cudzoziemca bez żadnej kontroli zewnętrznej jest zbyt daleko idącym instrumentem. Dodatkowo, szereg kontrowersji rodzi możliwość korzystania z owocu zatrutego drzewa, czyli dowodu zdobytego w sposób nielegalny.

Adw. Artur Pietryka z Naczelnej Rady Adwokackiej toczył wieloletnie spory ze służbami. Według panelisty, linię demarkacyjną wyznacza każdorazowo niezawisły sąd. Orzecznictwo sądów w ostatnim czasie wykuło ramy działalności służb - mowa o sądach, które orzekają w konkretnych sprawach; sądach dyscyplinarnych, które rozstrzygają w przedmiocie odpowiedzialności prokuratorów i sędziów; sądach administracyjnych, gdzie rozstrzyga się, co społeczeństwo może wiedzieć na temat pracy służb. Relacja bezpieczeństwo vs. wolności nie polega na tym, że można pewne wolności poświęcić, tylko należy te interesy wyważyć - a to bardzo istotna różnica. Natomiast rozwiązaniem problemu wykorzystywania materiałów w innych celach niż ściganie przestępczości może być tylko skuteczny, efektywny nadzór. - Niestety na polu zinstytucjonalnego kontroli nad służbami nie zrobiliśmy nic, a nawet cofnęliśmy się - mówi adw. Pietryka.

Gen. Krzysztof Bondaryk zauważył, że oprócz służb specjalnych, mamy też kilkanaście innych o bardzo podobnych uprawnieniach instytucji państwowych policyjno-specjalnych. Jednocześnie nie wszystkie służby specjalne mają tak szerokie uprawnienia jak Policja. Dlatego w kwestii zarzutu o naruszeniach praw człowieka przez służby specjalne, warto spojrzeć na ten problem pod kątem statystyki - jakiej kontroli podlegają polskie służby specjalne w porównaniu z innymi organizacjami policyjnymi o podobnych uprawnieniach, jak i w jakim zakresie stosują dolegliwe metody wobec obywateli. Te dane mogą zdziwić. Dodatkowo, zdaniem byłego szefa ABW, nie zdajemy sobie sprawy z rozległych uprawnień jakie posiadają służby specjalne i policje państw obcych, także te dla nas nieprzyjemne, a których działalność często odbywa się w obszarze Polski. W stosunku do ich zdolności, nasze możliwości są wciąż mizerne. Mocno osłabiono zdolność polskich służb i przy tym powołano dużo podobnych instytucji. Generalł Bondaryk zaznaczył, że intencją większości funkcjonariuszy nie jest celowe naruszanie czyichś praw - zadania, które otrzymują wynikają z ustawy, z wytycznych i oczekiwań szefów. Zdaniem prelegenta, rzetelna kontrola parlamentarna, co ważne, obejmująca wszystkie instytucje policyjno-specjalne zajmujące się pracą operacyjno-rozpoznawczą i stosujące podobne technik byłaby najbardziej właściwszą linią demarkacyjną.

Zdaniem gen. Marka Bieńkowskiego z Najwyższej Izby Kontroli zrozumiałe jest to, że każdy odpowiedzialny szef służby za podstawowe zadanie musi uznać ochronę osobowych źródeł informacji i ochronę własnych funkcjonariuszy biorących udział w operacjach niejawnych. Stąd często próba ingerencji w te tajemnice nie jest mile widziana przez szefów służb. Panelista zaznaczył, że Najwyższa Izba Kontroli jest wyłączona z kontroli pracy

operacyjnej, bo tak przewiduje ustrój państwa. Natomiast w drodze wyjątku prezes NIKu wydał komunikat po kontroli niejawniej przeprowadzonej w 2013 roku pod kątem nadzoru nad służbami specjalnymi. Wówczas stwierdzono, że przepisy ograniczają sprawowanie skutecznej kontroli służb przez Prezesa Rady Ministrów, np. jest on pozbawiony pełnej wiedzy na temat procedur wewnętrznych obowiązujących w służbach specjalnych. Według NIK konieczny jest organ niezależny, który po zakończonych postępowaniach ogłaszałby informacje na temat działań służb - przy zachowaniu ochrony źródeł i funkcjonariuszy. Rezultat tej kontroli, wbrew pozorom, mógłby być dość pozytywny, a wręcz korzystny dla postrzegania funkcjonowania służb. Niestety idziemy w zupełnie inną stronę. Służby raczej nie są chętne do współpracy. Gen. Marek Bieńkowski dołączył również do grona prelegentów, których zdaniem bezpieczeństwo państwa i przestrzeganie podstawowych praw człowieka nie może zależeć od walorów osobistych szefów służb, którzy w danym momencie sprawują tę funkcję. Zatem tylko skuteczne narzędzia kontroli, a nie czynnik ludzki są najważniejsze. Na koniec wyraził zadowolenie z podjęcia otwartej debaty z udziałem praktyków i ekspertów w temacie służb. Zaangażowanie się w dialog społeczny będzie kluczowe dla służb specjalnych, aby zdobyć publiczne zaufanie.

Partnerami debaty byli: Fundacja Panoptikon, Naczelna Rada Adwokacka oraz portal Osluzbach.pl. Wydarzenie zostało jednocześnie objęte patronatem Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego.

❖ **Koalicja think-thanków „15 lat Polski w UE”**

Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego dołączył do Koalicji think-thanków na rzecz uczczenia 15-lecia członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Członkami koalicji są najlepsze, niezależnych polskie instytucje wspierające badania, edukację i szerzenie wiedzy ekonomiczno-społecznej w Polsce.

Inicjatorem projektu jest fundacja Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych (CASE). Głównym celem działań Koalicji jest uczczenie 15. rocznicy wejścia Polski do Unii Europejskiej poprzez dostarczenie i popularyzację wysokiej jakości analiz, eksperckich rekomendacji i niezależnych opinii oraz promocję wartości ekonomicznie i instytucjonalnie zintegrowanej Europy. Wydarzenia organizowane przez Koalicję będą otwarte i bezpłatne.

Liczymy, że wspólne działanie w ramach Koalicji przyczyni się do zwiększenia wiedzy wśród społeczeństwa na temat korzyści z członkostwa Polski we Wspólnocie, ale również doprowadzi do zacieśnienia współpracy między polskimi think-thankami.

Zapraszamy do zapoznania się z aktualnościami i materiałami dostępnymi na stronie Koalicji think-tanków „15 lat Polski w UE”.

Członkowie Koalicji think-tanków:

- CASE- Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych
- Centrum Analiz Ekonomicznych CenEA
- Centrum Stosunków Międzynarodowych
- Forum Obywatelskiego Rozwoju
- Fundacja Centrum im. prof. Bronisława Geremka
- Fundacja im. Kazimierza Pułaskiego
- Global.Lab
- GRAPE
- In.Europa
- Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego

- Instytut Badań Strukturalnych
- Polska Fundacja im. Roberta Schumana
- Towarzystwo Ekonomistów Polskich

❖ **Unia Europejska i NATO jako fundament euroatlantyckiego systemu bezpieczeństwa. Pozycja Polski - sukces czy niespełnione oczekiwania?**

9 maja 2019 roku w Centrum Konferencyjnym NIMBUS w Warszawie odbyła się międzynarodowa konferencja z cyklu „Polska-Europa-Świat. Dylematy bezpieczeństwa globalnego” na temat: „Unia Europejska i NATO jako fundament euroatlantyckiego systemu bezpieczeństwa. Pozycja Polski - sukces czy niespełnione oczekiwania?” zorganizowana przez Fundację Bezpieczeństwa i Rozwoju Stratpoints oraz Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego.

Celami konferencji było podsumowanie i ocena dwudziestolecia członkostwa Polski w NATO i piętnastolecia w Unii Europejskiej oraz próba spojrzenia na sposób kształtowania polityki NATO i UE w perspektywie kolejnego dziesięciolecia.

Konferencja była podzielona na cztery panele dyskusyjne, w których udział wzięli eksperci i politycy działający w obszarze bezpieczeństwa. Wśród mówców znaleźli się m.in. były prezydent, zwierzchnik sił zbrojnych Bronisław Komorowski, byli ministrowie obrony narodowej: Tomasz Siemoniak i Bogdan Klich, a także gen. broni rez. Mirosław Różański, ambasador Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz oraz członkowie Rady Programowej MISO gen. bryg. Krzysztof Bondaryk, gen. bryg. Janusz Nosek, gen. Adam Rapacki.

Podczas dyskusji na temat konfrontacyjnej polityki Rosji była ambasador RP w Moskwie Katarzyna Pełczyńskiej-Nałęcz oceniła, że mocarstwo nie wykazuje dziś chęci podbijania nowych terytoriów. Kremlowi bardziej zależy na wpływniu na decyzje oraz rozbijaniu jedności Zachodu. Jej zdaniem ważne jest, by o rosyjskiej polityce wobec Polski próbować myśleć z rosyjskiej perspektywy, którą wyróżniają trzy cechy: uznanie zasobów militarnych za kluczowe w polityce zagranicznej, postrzeganie bezpieczeństwa w bardzo tradycyjny sposób – Rosja bowiem potrzebuje być otoczona przyjaznymi państwami, bo inaczej czuje się zagrożona, a także „amerykańska fixacja”, czyli uznanie Waszyngtonu za głównego oponenta, a członków NATO jedynie za przedłużenie amerykańskiego imperium, a nie suwerennych graczy. Panelistka zaznaczyła też, że sposób militarnego działania Rosji polega na tym, że nie uderza się bezpośrednio w głównego oponenta (czyli USA), lecz na peryferiach, gdzie nie ma ryzyka frontalnej konfrontacji. Przykładem takiego działania są Ukraina, Syria i Wenezuela.

Wiceprezes Fundacji Stratpoints oraz były zastępcy dyrektora zarządu wywiadu NATO i były attaché obrony RP w Waszyngtonie gen. bryg. rez. Jarosław Stróżyk przekonywał jednak, by nie bagatelizować potencjału wojskowego Rosji. Wskazywał, że wprawdzie Moskwa nie realizuje w 100 proc. planów modernizacji armii, ale jednak wciąż przyjmuje na wyposażenie np. 8 śmigłowców miesięcznie. Tymczasem 8 tego typu maszyn polskie MON zakontraktowało w ciągu całej obecnej kadencji parlamentu, i to z dostawą w ciągu kilku lat. Gen. Stróżyk pokazywał, że Rosja dążyła do wpływniu na decyzje polityczne największych państw NATO, ingerując np. w wybory w USA. – Zgadzam się co do zagrożeń hybrydowych, ale musimy patrzeć również na realną rosnącą siłę militarną Rosji – powiedział generał.

Z kolei były szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego gen. bryg. rez. Janusz Nosek przypomniał, że Rosja jest i nadal będzie sąsiadem Polski. – A zatem musimy sobie jakoś

układać relacje, bo konfrontacja nie służy ani sąsiadom, ani Europie i Sojuszowi Północnoatlantyckiego – powiedział generał, który przekonywał, że sojusznicy z zachodu oczekują od Polski, by była pomostem łączącym ich z Rosją, a nie tylko przedmurzem. Nosek ocenił, że brak kontaktów z Rosją nie jest sukcesem Polski, lecz klęską.

Prezes Fundacji Stratpoints gen. broni rez. Mirosław Różański przekonywał, że aspekty przemysłowe są bardzo mocno związane z zagrożeniami, z którymi boryka się Europa. – Zawsze powtarzałem, że Unia Europejska daje nam rozwój, a NATO bezpieczeństwo. Powinniśmy budować zdolności Unii Europejskiej, ale nie powinniśmy w tym czasie dezawuować tego, co jest dorobkiem NATO – apelował generał.

Były szef Inspektoratu Uzbrojenia, a obecnie wiceprezes Fundacji Stratpoints gen. bryg. rez. Adam Duda wyraził obawę odnośnie możliwości uczestnictwa Polski w Europejskim Funduszu Obronnym. – Biorąc pod uwagę stan obecny, jestem dość sceptycznie nastawiony, a tej chwili pociąg odjeżdża. Jeśli nie wsiądziemy do tego pociągu teraz, to za chwilę będzie on tak rozpędzony, że będzie za późno – ocenił Duda. Ocenił, że przedsiębiorstwa polskiej zbrojeniówki potrzebują dużych kompetencji i silnego poparcia ze strony rządu, żeby skorzystać z funduszy europejskich.

Były prezydent Bronisław Komorowski wspominał, że wraz z wejściem do NATO przed 20 laty, sprawą zasadniczej wagi było uzyskanie zdolności do wypełnienia zobowiązań, które podjęliśmy, wchodząc do Sojuszu. Oznaczało to stworzenie podstaw finansowych i politycznych do reformy sił zbrojnych. – Taka była geneza reformy, dającej 2 proc. PKB na obronność. Te pieniądze od 2001 r. są wydawane lepiej albo gorzej, ale postęp jest ewidentny. Z tego punktu widzenia 20 lat członkostwa w Sojuszu należy uznać za jednoznaczny sukces tej samej rangi jak członkostwo w Unii Europejskiej – zaznaczył Komorowski.

Były prezydent – podkreślając, że rzadko mu się to zdarza – pochwalił obecny rząd za to, że w obszarze bezpieczeństwa i integracji z Zachodem prowadzi politykę kontynuacji. Ubolewał jednak, że obecne działania są prowadzone po omacku, bez strategicznych dokumentów i przez to w sposób reaktywny. – Niestety, to samo zjawisko w jakiejś mierze zaczyna dotyczyć NATO jako całości, dlatego że brakuje pogłębionej refleksji nad skutkami nowej sytuacji, jaką jest jednak zjawisko ingerowania Rosji w sytuację w NATO i UE – mówił Komorowski. Jego zdaniem NATO nie zbudowało jeszcze strategii odpowiedzi, która dawałaby szansę nie tylko na reakcję, lecz także działania wyprzedzające, które powstrzymały Rosję. Według byłego prezydenta to mógłby być obszar polskiej aktywności politycznej.

Były szef MON w rządzie PO-PSL Bogdan Klich zauważył, że niektóre deklaracje prezydenta USA Donalda Trumpa podważyły zaufanie do bezwzględnego obowiązywania artykułu 5 traktatu północnoatlantyckiego, który mówi o wspólnej obronie. Zwrócił też uwagę na paradoks, który polega na tym, że polityczna spójność Sojuszu jest słabsza niż w przeszłości, ale NATO zwiększa swój potencjał na obszarach zagrożenia, w tym na wschodniej flance.

Klich podkreślał, że ma wątpliwości wobec pomysłów na tzw. strategiczną autonomię Europy, promowanej przede wszystkim przez prezydenta Francji Emmanuela Macrona. – Wolałbym, żebyśmy nie szli za daleko w tym zakresie. Uważam, że wzmacnianie tych instrumentów, które są zapisane w traktacie lizbońskim, jest słuszną drogą. Pozostało jeszcze parę, które nie zostały wykorzystane, żeby wymienić chociażby konieczność wzmocnienia Europejskiej Agencji Obrony czy konieczność dopracowania europejskiej klauzuli

solidarności, która została wykorzystana przy okazji wsparcia Francji po atakach terrorystycznych, ale wymaga szczegółowej obróbki – powiedział były minister.

Jego zdaniem UE nie potrzebuje jeszcze tworzyć nowych struktur – np. proponowanej przez Macrona rady bezpieczeństwa w Europie. Trzeba jednak np. „rozwiązać sprawę” Grup Bojowych UE, ponieważ podatnik europejski nie będzie skłonny, by finansować dalej coś, co od wielu lat nie jest wykorzystywane – przekonywał polityk Platformy Obywatelskiej. Opowiedział się też za utworzeniem dowództwa operacyjnego w ramach UE.

Następca Klicha na stanowisku szefa MON Tomasz Siemoniak podkreślał, że Polska jako pierwsza w NATO ostrzegała przed zagrożeniem rosyjskim, gdy Sojusz na początku dekady szukał dla siebie zajęcia ze świadomością, że wkrótce zakończy się rozpoczęta w 2001 r. operacja w Afganistanie. – Naszym sukcesem było postawienie we wspólnocie świata zachodniego problemu zagrożenia rosyjskiego jako problemu numer 1 – przekonywał były minister obrony.

Zdaniem Siemoniaka kończąca się dekada była udana, jeśli wziąć pod uwagę zapewnianie Polsce bezpieczeństwa. – Oczywiście nie ma wątpliwości, że to nie jest tak, że da się pogorszyć swoją pozycję w Unii Europejskiej, a relacje z partnerami NATO-wskimi będą dobre. W zasadniczej większości w UE i w NATO są te same państwa. Nie da się mieć dobrych relacji w NATO z Niemcami i Francją, a złych z tymi państwami w Unii Europejskiej – przestrzegał Siemoniak.

Program konferencji:

I Panel dyskusyjny: Konfrontacyjna polityka Rosji – uwarunkowania bezpieczeństwa RP w warunkach członkostwa w NATO i UE

Paneliści: Ambasador Katarzyna Pełczyńska-Nałęcz, Ambasador Tomasz Chłoń, gen. bryg. Janusz Nosek, gen. bryg. Jarosław Stróżyk, Władysław Teofil Bartoszewski
Moderator: dr Agnieszka Bryc

II Panel dyskusyjny: Współpraca wojskowo - przemysłowa NATO i UE. Polityka militarna - stała armia czy siły reagowania. Problemy i dylematy.

Paneliści: poseł Czesław Mroczek, dr Tomasz Husak, Stanisław Wziątek, gen. broni dr Mirosław Różański, gen. bryg. Adam Duda, Wojciech Dąbrowski
Moderator: Jerzy Aleksandrowicz

III Panel dyskusyjny: Unia Europejska, współczesne problemy bezpieczeństwa wewnętrznego Problemy i dylematy.

Paneliści: gen. Adam Rapacki, gen. bryg Krzysztof Bondaryk, dr Krzysztof Liedel, Robert Raczyński, płk Paweł Białek
Moderator: Michał Niepytalski

IV Panel dyskusyjny: Perspektywa UE - Polska - NATO, czy musimy wybierać?

Paneliści: gen. dyw. Dominik Tracz, gen. bryg. Leszek Elas, prof. dr. hab. nadbryg. Jerzy Wolanin, płk Maciej Matysiak
Moderator: dr Agnieszka Bryc

❖ 30. Rok Wolności

„Zacząło się w Polsce w 1989 roku!” Przypominając doświadczenia ostatnich 30 lat, chcemy razem – starsi z młodymi – rozmawiać o wartościach leżących u podłoża transformacji,

takich jak: wolność, demokracja, solidarność, praworządność, sprawiedliwość, samorządność, otwartość, tolerancja, inkluzywność czy rozwój. Dlatego Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego został partnerem Inicjatywy 30. Rok Wolności.

Ostatnie 30 lat to liczne zmiany i reformy w Polsce i Europie. 20 lat temu weszliśmy do NATO - zyskaliśmy międzynarodowe gwarancje bezpieczeństwa naszych granic. 15 lat temu staliśmy się członkiem Unii Europejskiej, wspólnoty, która zbudowała pokój i dobrobyt w dużej części naszego kontynentu. Symbolem tych wszystkich zmian jest 4 czerwca – Święto Wolności!

Inicjatywa 30. Rok Wolności jest otwartą platformą działania dla wszystkich – obywateli i obywateli, organizacji pozarządowych, szkół, instytucji, gmin, firm – dla których ważna jest wolność. Inicjatywa została zawiązana przez ponad 30 organizacji pozarządowych. W Inicjatywie ważna jest otwartość, różnorodność i pluralizm – każdy może uczcić 30 lat polskich przemian na swój sposób.

Dlatego, jeżeli planujesz lub realizujesz projekt związany z 30. rocznicą rozpoczęcia przemian demokratycznych w Polsce (lub ważnymi sprawami ostatnich 30 lat), zgłoś go przez „formularz” na stronie www.rokwolnosci.pl do naszej bazy informacyjnej już dzisiaj! Opowiemy innym o Twoim przedsięwzięciu!

Świętujemy wspólnie 30. Rok Wolności.

❖ **Blockchain – prawo, technologia, biznes**

7 czerwca 2019 roku na Uniwersytecie Warszawskim odbyła się ogólnopolska konferencja pt. „Blockchain – prawo, technologia, biznes” zorganizowana przez Centrum Badań nad Prawnymi Aspektami Technologii Blockchain, Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego oraz I Love Crypto.

Celem konferencji była interdyscyplinarna dyskusja nad technologią blockchain i wyzwaniami, jakie technologia ta stawia przed prawnikami, ekonomistami, przedsiębiorcami, a także nad tym, w jaki sposób technologię tę można wykorzystać w szeroko rozumianym biznesie, jednostkowych oraz zbiorczych inicjatywach gospodarczych oraz działalności sektora publicznego.

Na konferencji – w charakterze prelegentów – wzięli udział: prof. Witold Orłowski, dr hab. Sławomir Żółtek (CPB UW), Jacek Figuła (BILLON), Marek Kirejczyk (ETHWORKS), Szymon Sypniewicz (RAMP), Magdalena Borowik (UKNF), Artur Bilski (CPB UW), Monika Hałupczak (GPW), Piotr Beńke (IBM), Marcelina Szwed-Ziemichód (MSZTAX), Marcin Michna (CPB UW), Lech Wilczyński (INPAY), Jacek Kubiak (I LOVE CRYPTO), dr Tomasz Smus (BLOCKCHAIN ALLIANCE), dr Paweł Sobków (PINWOOD HOLDINGS), Emil Radziszewski (UKNF), Tomasz Kozar (MICROSOFT), Michał Legumina (ATENDE), Jacek J. Wojciechowicz (PKP ENERGETYKA) oraz Dorota Zabłocka (EY).

Konferencja była podzielona na cztery panele dyskusyjne:

- I. Nowe technologie w prawie i biznesie
- II. Technologia blockchain a rynek finansowy
- III. Waluty wirtualne – perspektywy rozwoju
- IV. Technologia blockchain w sektorze publicznym

Wykład inauguracyjny pt. „Czy blockchain zmieni światowe finanse?” wygłosił prof. Witold Orłowski.

W wydarzeniu udział wzięło blisko 350 osób, online śledziło konferencję blisko 800 osób.

❖ Problem radykalizacji prowadzącej do przemocowego ekstremizmu

27 czerwca 2019 roku w Warszawskim Towarzystwie Wioślarskim odbyło się szkolenie pt. „Problem radykalizacji prowadzącej do przemocowego ekstremizmu, prewencja i przeciwdziałanie, rozwiązania systemowe” zorganizowane przez Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego i Instytut Bezpieczeństwa Społecznego.

Każdy człowiek powinien czuć się bezpieczny i żyć wolny od strachu. Jednak w dzisiejszym świecie rośnie poczucie niepewności i zagrożenia. Często prowadzi ono do polaryzacji opinii i uruchamia niebezpieczny proces radykalizacji zachowań. Potrzeba strategicznych działań prewencyjnych, opartych na eksperckiej wiedzy i doświadczeniu, by zwiększyć poziom naszego codziennego bezpieczeństwa. W ramach takich zabiegów, zorganizowaliśmy we współpracy z Instytutem Bezpieczeństwa Społecznego już drugie szkolenie w tym roku, zapraszając do udziału w nim osoby, które z uwagi na swoją pracę mają szansę na wczesną identyfikację zagrożonych radykalizacją.

W charakterze ekspertów prowadzących szkolenie wystąpili: Stanisław Czerczak (członek RAN „EXIT” working group), Jacek Mazurczak (współpracownik Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie), Jacek Purski (Instytut Bezpieczeństwa Społecznego), dr Przemysław Witkowski (dziennikarz i publicysta).

Celami, które realizowano podczas szkolenia były:

- uwrażliwienie uczestników na problem radykalizacji i przestępstw motywowanych nienawiścią;
- wskazanie jak powszechne są te zjawiska w społeczeństwie i jak ogromny wpływ mają na nasze bezpieczeństwo;
- wyjaśnienie jaka jest specyfika poszczególnych nurtów ekstremistycznych działających w Polsce;
- pokazanie jak zawczasu identyfikować ich członków - jaką posługują się symboliką, kodami, modą itp.;
- przedstawienie aspektów prawnych przestępstw motywowanych nienawiścią i metody reagowania na tego typu incydenty;
- wskazanie, gdzie szukać wsparcia w przeciwdziałaniu, m.in. współpracując z policją, psychologami i podmiotami lokalnymi;
- pokazanie na czym polega systemowe podejście do prewencji i przeciwdziałania radykalizacji, obejmujące m.in. grupę ekspercką ds. prewencji i przeciwdziałania radykalizacji.

Spotkanie rozpoczęło się od wprowadzenia do tematu całego szkolenia. Wygłosił je Jacek Purski - dziennikarz, politolog, ekspert ds. przeciwdziałania radykalizacji, członek RAN „Expert Pool”, członek ASHOKA - Międzynarodowej Organizacji Innowatorów Społecznych, a także prezes Instytutu Bezpieczeństwa Społecznego. Omówił on kwestię radykalizacji w Polsce i pokazał wielowymiarowość tego zjawiska.

Radykalizacja polega na negowaniu podstawowych wartości demokratycznych (m.in. równości i różnorodności) oraz rosnącej skłonności do używania przemocy dla osiągnięcia celów ideologicznych. Tragicznym zwieńczeniem procesu radykalizacji mogą być

przestępstwa motywowane nienawiścią i akty terroru. Osią procesu radykalizacji są różne ideologie, np. ekstremizm skrajnie prawicowy w naszej części Europy, czy ekstremizm islamski w Europie Zachodniej.

Następnie Jacek Mazurczak poprowadził panel na temat aspektów prawnych mowy i przestępstw motywowanych nienawiścią. Mazurczak to były główny specjalista MSWiA ds. monitorowania przestępstw z nienawiści, a także aktualnie współpracownik Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz autor szkoleń z zakresu zwalczania przestępstw ochrony praw człowieka.

Dr Przemysław Witkowski pokazał jak w praktyce dokonywać researchu, badania i analizy środowisk radykalnych. Witkowski jest dziennikarzem, publicysta i wykładowcą uniwersyteckim specjalizującym się w grupach zradykalizowanych. Publikował w gazetach takich jak: „Krytyka Polityczna”, „Przegląd”, „Gazeta Wyborcza”, „Przekrój”, „Odra”, „Vice” oraz w „Le Monde diplomatique” i portalu OKO.press - przede wszystkim teksty o skrajnej prawicy i skrajnej lewicy. Na szkoleniu zaprezentował środowisko nacjonalistycznych pogan i drogę jaką przechodzi dziennikarz od newsa o jednorazowym wydarzeniu do pełnego zasobu informacji o danym środowisku.

Perspektywę zradykalizowanej młodzieży przedstawił w swoim wykładzie „Nienawidziłem wszystkich” Stanisław Czerczak - w latach 90-tych związany z ruchem neofaszystowskim, dziś członek RAN „EXIT” working group, szkolący Policję, Służbę Więzienną i Straż Graniczną, a także edukujący młodzież, działając przeciw dyskryminacji, nietolerancji i nienawiści.

Problem radykalizacji wciąż nie jest dostatecznie rozpoznany w Polsce. Brakuje wiedzy o samym zjawisku radykalizacji oraz jej następstwach. Co za tym idzie, brakuje również spójnych, kompleksowych systemów prewencji i przeciwdziałania radykalizacji, zarówno na szczeblu lokalnym jak i centralnym.

Konsekwentne przeciwdziałanie, edukacja i komunikacja może stanowić antidotum na radykalizację, nienawiść i przemoc. Poprzez szybkie, wielowymiarowe reagowanie, połączone z ogólnopolskimi programami badawczo-edukacyjnymi można szukać rozwiązań dla tego problemu. Aby skutecznie powstrzymać zagrożenie radykalizacją trzeba poznać i zrozumieć to zjawisko. Koniecznym jest stworzenie sieci ekspertów i systemu bezpośredniego reagowania na sytuacje kryzysowe, a także wypracowywanie i wdrażanie dobrych praktyk i wzmocnienie państwa prawa.

❖ **Problem radykalizacji prowadzącej do przemocowego ekstremizmu, prewencja i przeciwdziałanie, rozwiązania systemowe**

30 września 2019 roku w Ośrodku Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kielcach odbyło się szkolenie pt. „Problem radykalizacji prowadzącej do przemocowego ekstremizmu, prewencja i przeciwdziałanie, rozwiązania systemowe” zorganizowane przez Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego i Instytut Bezpieczeństwa Społecznego.

Każdy człowiek powinien czuć się bezpieczny i żyć wolny od strachu. Jednak w dzisiejszym świecie rośnie poczucie niepewności i zagrożenia. Często prowadzi ono do polaryzacji opinii i uruchamia niebezpieczny proces radykalizacji zachowań. Potrzeba strategicznych działań prewencyjnych, opartych na eksperckiej wiedzy i doświadczeniu, by zwiększyć poziom naszego codziennego bezpieczeństwa. W ramach takich zabiegów, na zaproszenie Radnego

Miasta Kielce Michała Brauna, zorganizowaliśmy we współpracy z Instytutem Bezpieczeństwa Społecznego szkolenie w Kielcach na temat procesu radykalizacji. Udział w nim wzięli przedstawiciele Policji całego województwa świętokrzyskiego i kieleckiej Straży Miejskiej. To osoby, które z uwagi na swoją pracę mają szansę na wczesną identyfikację zagrożonych radykalizacją.

W charakterze ekspertów prowadzących szkolenie wystąpili: Andrzej Kruczyński (były oficer GROM), Jacek Mazurczak (współpracownik Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie), Jacek Purski (Instytut Bezpieczeństwa Społecznego), dr Przemysław Witkowski (dziennikarz i publicysta).

Celami, które realizowano podczas szkolenia były:

- uwrażliwienie uczestników na problem radykalizacji i przestępstw motywowanych nienawiścią;
- wskazanie jak powszechne są te zjawiska w społeczeństwie i jak ogromny wpływ mają na nasze bezpieczeństwo;
- wyjaśnienie jaka jest specyfika poszczególnych nurtów ekstremistycznych działających w Polsce;
- pokazanie jak zawczasu identyfikować ich członków - jaką posługują się symboliką, kodami, modą itp.;
- przedstawienie aspektów prawnych przestępstw motywowanych nienawiścią i metody reagowania na tego typu incydenty;
- wskazanie, gdzie szukać wsparcia w przeciwdziałaniu, m.in. współpracując z policją, psychologami i podmiotami lokalnymi;
- pokazanie na czym polega systemowe podejście do prewencji i przeciwdziałania radykalizacji, obejmujące m.in. grupę ekspercką ds. prewencji i przeciwdziałania radykalizacji.

Spotkanie rozpoczęło się od wprowadzenia do tematu całego szkolenia. Wygłosił je Jacek Purski - dziennikarz, politolog, ekspert ds. przeciwdziałania radykalizacji, członek RAN „Expert Pool”, członek ASHOKA - Międzynarodowej Organizacji Innowatorów Społecznych, a także prezes Instytutu Bezpieczeństwa Społecznego. Omówił on kwestię radykalizacji w Polsce i pokazał wielowymiarowość tego zjawiska.

Radykalizacja polega na negowaniu podstawowych wartości demokratycznych (m.in. równości i różnorodności) oraz rosnącej skłonności do używania przemocy dla osiągnięcia celów ideologicznych. Tragicznym zwieńczeniem procesu radykalizacji mogą być przestępstwa motywowane nienawiścią i akty terroru. Osią procesu radykalizacji są różne ideologie, np. ekstremizm skrajnie prawicowy w naszej części Europy, czy ekstremizm islamski w Europie Zachodniej.

Następnie Jacek Mazurczak poprowadził panel na temat aspektów prawnych mowy i przestępstw motywowanych nienawiścią. Mazurczak to były główny specjalista MSWiA ds. monitorowania przestępstw z nienawiści, a także aktualnie współpracownik Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie oraz autor szkoleń z zakresu zwalczania przestępstw ochrony praw człowieka.

Dr Przemysław Witkowski pokazał jak w praktyce dokonywać researchu, badania i analizy środowisk radykalnych. Witkowski jest dziennikarzem, publicysta i wykładowcą uniwersyteckim specjalizującym się w grupach zradykalizowanych. Publikował w gazetach takich jak: „Krytyka Polityczna”, „Przegląd”, „Gazeta Wyborcza”, „Przekrój”, „Odra”, „Vice” oraz w „Le Monde diplomatique” i portalu OKO.press - przede wszystkim teksty o

skrajnej prawicy i skrajnej lewicy. Na szkoleniu **zaprezentował środowisko** nacjonalistycznych pogan i drogę jaką przechodzi dziennikarz od newsa o jednorazowym wydarzeniu do pełnego zasobu informacji o danym środowisku.

Szkolenie z edukacji antyterrorystycznej przeprowadził Andrzej Kruczyński - **były oficer GROM**, uczestnik zagranicznych misji specjalnych, były szef bezpieczeństwa na Stadionie Narodowym i współautor podręcznika „Edukacja dla bezpieczeństwa”. Pokazano podstawowe zachowania w sytuacji zagrożenia terrorystycznego, a także omówiono jak zachowywać się i radzić sobie w sytuacji ataku.

Problem radykalizacji wciąż nie jest dostatecznie rozpoznany w Polsce. Brakuje wiedzy o samym zjawisku radykalizacji oraz jej następstwach. Co za tym idzie, brakuje również spójnych, kompleksowych systemów prewencji i przeciwdziałania radykalizacji, zarówno na szczeblu lokalnym jak i centralnym.

Konsekwentne przeciwdziałanie, edukacja i komunikacja może stanowić **antidotum** na radykalizację, nienawiść i przemoc. Poprzez szybkie, wielowymiarowe reagowanie, połączone z ogólnopolskimi programami badawczo-edukacyjnymi można szukać rozwiązań dla tego problemu. Aby skutecznie powstrzymać zagrożenie radykalizacją trzeba poznać i zrozumieć to zjawisko. Koniecznym jest stworzenie sieci ekspertów i systemu bezpośredniego reagowania na sytuacje kryzysowe, a także wypracowywanie i wdrażanie dobrych praktyk i wzmocnienie państwa prawa.

❖ Wieczór powyborczy

23 października 2019 roku w Warszawie odbyło się spotkanie pt. „Wieczór powyborczy” zorganizowane przez Międzynarodowy Instytut Społeczeństwa Obywatelskiego i Komitet Dialogu Społecznego KIG. Dyskutowano na temat wyniku wyborów i ich konsekwencji politycznych.

W przewidywaniu możliwych scenariuszy na najbliższe cztery lata wzięli udział specjaliści goście: Agnieszka Wiśniewska, redaktorka naczelna strony KrytykaPolityczna.pl oraz Piotr Zaremba, dziennikarz, autor książek i publicysta. Dyskusję moderował Karol Reczkin, koordynator Centrum Analiz MISO.

W drugiej części dyskusji była możliwość wysłuchania krótkiej prelekcji dr hab. Pawła Kowala, prowadzącego zajęcia w dwóch edycjach Akademii Miasta i Państwa KDS KIG, polityka, historyka i pracownika naukowego PAN, wybranego na posła IX kadencji Sejmu. Organizatorzy byli reprezentowani przez prezesa MISO Mateusza Komorowskiego oraz przewodniczącego KDS KIG Konrada Ciesiołkiewicza.

Agnieszka Wiśniewska przyznała, że największym zaskoczeniem był dla niej powrót Lewicy do Sejmu: „Widoczne było umiarkowane zadowolenie PiS z wygranej, z kolei wewnątrz Koalicji Obywatelskiej nastąpiły rozliczenia po przegranej i w tym kontekście najbardziej zadowolona ze swojego wyniku okazała się Lewica” – powiedziała Wiśniewska. Redaktorka zauważyła również, że obecny Sejm będzie różnił się od poprzedniego, chociażby z uwagi na fakt, że zasiądzie w nim najwięcej posłanek w historii wolnych wyborów.

Piotr Zaremba z kolei podkreślił, że wyborom towarzyszyły gigantyczne emocje polityczne, które zmobilizowały wszystkie strony sporu politycznego do masowego udziału w głosowaniu. Zaremba **zwrócił** też uwagę na inflację języka polskiej polityki i dewaluację

pojęć: „Jeśli nawet w tak nudnych sprawach, jak np. decentralizacja, po obu stronach sporu pojawiają się największe kwantyfikatory, mówiące albo o rozbiciu dzielnicowym, albo o autorytaryzmie - to czego możemy się spodziewać w dyskusjach na inne, bardziej kontrowersyjne tematy?” – pytał Zaremba. Publicysta zauważył także, że radykalizm Lewicy w dyskusji o sprawach obyczajowych skazuje ją na maksymalnie kilkanaście procent głosów w wyborach.

W dalszej części dyskusji Agnieszka Wiśniewska mówiła, że zamiast wojen kulturowych chętnie widziałaby w polskiej debacie publicznej temat państwa opiekuńczego. Piotr Zaremba zgodził się, że takie wojny bywają tematem zastępczym, jednak podkreślił, że wyzwania cywilizacyjne i zmiany kulturowe nie są zjawiskiem wymyślonym.

Prelegenci poruszyli także kwestię wyborów prezydenckich. Zaremba zauważył, że prezydent Andrzej Duda musi być „aniołem” w wyborach, jeśli chce zjednać sobie jak najwięcej wyborców. Radykalne ruchy ze strony PiS mogą mu w tym zaszkodzić. Publicysta podkreślił także, że może dojść do paraliżu władzy gdyby wybory prezydenckie wygrał przedstawiciel opozycji.

W drugiej części spotkania głos zabrał poseł-elekt Paweł Kowal, który przedstawił powody, skłaniające go do wzięcia udziału w wyborach do Sejmu. Swoje wystąpienie zatytułował „Nasze wybory w czasach poliberalnych”. Poseł-elekt argumentował, że start w wyborach był jego reakcją na politykę rządzących, między innymi, w następujących obszarach: nacisk na media prywatne, elementy oligarchizacji, szukanie wrogów w określonych grupach społecznych, stosunek do biznesu i postulat wymiany elit. Podkreślał potrzebę współpracy różnych sił politycznych na rzecz tworzenia i dbania o demokratyczne „reguły gry”.

Konrad Ciesiołkiewicz, przewodniczący KDS KIG, podsumował dyskusję w następujący sposób: „Jako misję postawiliśmy sobie w KDS, ale także w MISO, by różnice poglądów schodziły na drugi plan, ponieważ istnieją ważniejsze czynniki z punktu widzenia tkanki społecznej – chociażby fakt, że żyjemy wszyscy w tym samym miejscu i czasie. Paweł Kowal bardzo mocno podkreślał potrzebę rozmowy o warunkach gry – w pewnej mierze demokracja polega właśnie na tym, żeby pilnować takich instytucjonalnych ram. KDS ma misję, żeby te reguły wspierać, współtworzyć, dokładać kolejny kamyczek do dużego ogrodu, którym jest dobro wspólne, czyli Polska”.

Po zakończeniu części oficjalnej spotkania uczestnicy debaty wraz z publicznością kontynuowali rozmowy w kularach.

❖ **Praca w dobie czwartej rewolucji przemysłowej - inicjatywa CA MISO i KIGC**

Centrum Analiz MISO wraz z Krajową Izbą Gospodarki Cyfrowej tworzą platformę dialogu na temat zmian jakie dla świata pracy niesie napędzana technologiami czwarta rewolucja przemysłowa. Tempo rozwoju wpłynie na wiele obszarów społeczno-ekonomicznych i od nas zależy, czy będziemy w stanie skutecznie zmierzyć się z jego konsekwencjami.

Jesteśmy świadkami czwartej rewolucji przemysłowej. Poprzednie były napędzane parą, elektrycznością i komputeryzacją. Dziś motorem zmian stała się cyfryzacja. Czasu jest coraz mniej, ale jeśli się przygotujemy, to cyfryzacja może być wielką szansą dla polskiej gospodarki na dogonienie bogatych krajów Europy Zachodniej.

Najważniejszą cechą odróżniającą „rewolucję przemysłową” opartą na cyfryzacji od pozostałych jest niespotykane dotąd tempo zmian, jakich doświadczamy. Przemiany te

bezpośrednio wpływają na każdy aspekt ludzkiego życia powiązany ze stosunkami pracy: rozwój społeczno-ekonomiczny i poziom nierówności społecznych, formy i istotę zatrudnienia, funkcję pracy, model biznesowy przedsiębiorstw, rolę instytucji państwa, samorządu, związków zawodowych oraz sektora organizacji i środowisk pozarządowych. Wszystkie one – w odniesieniu do relacji z rynkiem pracy i modelami zarządzania – ulegają redefinicji.

Centrum Analiz MISO i Krajowa Izba Gospodarki Cyfrowej chcą zainicjować ważną dyskusję na temat tego, jak zmodyfikuje się rynek pracy pod wpływem nadchodzących zmian. Pierwszym etapem było zaproszenie do inicjatywy ekspertów, wspólnie z którymi została przygotowana publikacja pt. „PRACA W DOBIE CZWARTEJ REWOLUCJI PRZEMYSŁOWEJ – szanse i zagrożenia. Perspektywa polityczna, społeczna i ekonomiczna”. Kolejnym krokiem będą komentarze medialne, a następnie organizacja debaty eksperckiej.

Opis głównych zdarzeń prawnych w działalności Fundacji o skutkach finansowych:

Nie wystąpiły.

3. Informacja, czy Fundacja prowadzi działalność gospodarczą:

Fundacja nie prowadzi działalności gospodarczej.

Informacje o prowadzonej działalności gospodarczej według wpisu do rejestru przedsiębiorców KRS:

Nie dotyczy.

4. Odpisy uchwał Zarządu Fundacji (w załączeniu do sprawozdania):

- Uchwała Nr 1/2019 Zarządu Międzynarodowego Instytutu Społeczeństwa Obywatelskiego z dnia 18 czerwca 2019 roku w sprawie przyjęcia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Fundacji za rok 2018.

5. Informacje o wysokości uzyskanych przychodów, z wyodrębnieniem ich źródeł:

- a) Spadki: 0,00 zł
- b) Zapisy: 0,00 zł
- c) Darowizny: 26 200,00 zł
- d) Zbiórki publiczne: 0,00 zł
- e) Źródła publiczne (w tym z budżetu państwa i gminy): 0,00 zł
- f) Oprocentowanie rachunków bankowych: 0,00 zł
- g) Loterie: 0,00 zł
- h) Odpłatne świadczenia w ramach celów statutowych: 0,00 zł
- i) Działalność gospodarcza: 0,00 zł
- j) Inne rodzaje dochodów: 0,00 zł

Informacje o wysokości uzyskanych przychodów z odpłatnych świadczeń realizowanych przez Fundację w ramach celów statutowych z podaniem kosztów tych świadczeń:

Fundacja nie realizowała w ramach celów statutowych żadnych odpłatnych świadczeń.

Przychody ogółem:	Nie dotyczy.
w tym przychody uzyskane w gotówce:	Nie dotyczy.

Jeżeli działalność gospodarcza była prowadzona:

wynik finansowy z prowadzonej działalności gospodarczej:	Nie dotyczy.
--	--------------

procentowy stosunek przychodu osiągniętego z działalności gospodarczej do przychodu osiągniętego z pozostałych źródeł:	Nie dotyczy.
--	--------------

6. Informacje o poniesionych kosztach na:

a) realizację celów statutowych:	66 719,15 zł
b) administrację (usługi księgowo, opłaty bankowe itp.):	35 081,44 zł
c) działalność gospodarczą:	0,00 zł
d) pozostałe koszty:	0,00 zł

w tym koszty poniesione w gotówce na:

a) realizację celów statutowych:	0,00 zł
b) administrację (czynsze, opłaty telefoniczne, pocztowe itp.):	0,00 zł
c) działalność gospodarczą:	0,00 zł
d) pozostałe koszty:	0,00 zł

7. Dane o zatrudnieniu i wynagrodzeniach w Fundacji:

a) łączna liczba osób zatrudnionych w Fundacji z podziałem według zajmowanych stanowisk:	Fundacja nie zatrudniała żadnych osób.
liczba osób zatrudnionych wyłącznie w działalności gospodarczej:	Nie dotyczy.
b) łączna kwota wynagrodzeń wypłacanych przez Fundację:	Nie dotyczy.
w tym:	
wynagrodzenia:	Nie dotyczy.
nagrody:	Nie dotyczy.
premie:	Nie dotyczy.
inne świadczenia:	Nie dotyczy.
wynagrodzenia osób zatrudnionych wyłącznie w działalności gospodarczej:	Nie dotyczy.

7. c) Dane o wysokości rocznego lub przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wypłaconego łącznie Członkom Zarządu i innych organów Fundacji, z podziałem na:

Wszystkie organy Fundacji działają społecznie - *pro publico bono*.

wynagrodzenia:	Nie dotyczy.
nagrody:	Nie dotyczy.
premie:	Nie dotyczy.
inne świadczenia:	Nie dotyczy.

Dane o wysokości rocznego lub przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia wypłaconego osobom kierującym wyłącznie działalnością gospodarczą z podziałem na:

wynagrodzenia:	Nie dotyczy.
nagrody:	Nie dotyczy.
premie:	Nie dotyczy.
inne świadczenia:	Nie dotyczy.

7. d) Dane o wydatkach na wynagrodzenia z umów zlecenia i umów o dzieło:

▪ Umowy zlecenia: 23 395,65 zł
▪ Umowy o dzieło: 13 778,00 zł

7. e) Dane o udzielonych przez fundację pożyczkach pieniężnych, z podziałem według ich wysokości, ze wskazaniem pożyczkobiorców i warunków przyznania pożyczek oraz z podaniem podstawy statutowej udzielania takich pożyczek:

Fundacja nie udzieliła pożyczek pieniężnych.

7. f) Dane o kwotach ulokowanych na rachunkach bankowych ze wskazaniem banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej:

32 497,40 zł - Bank Ochrony Środowiska S.A., 1 Oddział Operacyjny w Warszawie

Wysokość środków finansowych zgromadzonych w gotówce:

0,00 zł

7. g) Dane o wartościach nabytych obligacji oraz objętych udziałów lub nabytych akcji w spółkach prawa handlowego ze wskazaniem tych spółek:

Fundacja nie nabyła obligacji, nie objęła udziałów i nie nabyła akcji w spółkach prawa handlowego.

7. h) Dane o nabytych nieruchomościach, ich przeznaczeniu oraz wysokości kwot wydatkowanych na to nabycie:

Fundacja nie nabyła nieruchomości.

7. i) Dane o nabytych pozostałych środkach trwałych:

Fundacja nie nabyła pozostałych środków trwałych.

7. j) Dane o wartościach aktywów i zobowiązań Fundacji ujętych we właściwych sprawozdaniach finansowych sporządzanych dla celów statystycznych:

▪ Aktywa: 49 393,32 zł
▪ Zobowiązania: 2 916,58 zł

8. Dane o działalności zleconej Fundacji przez podmioty państwowe i samorządowe (usługi, państwowe zadania zlecone, zamówienia publiczne) oraz o wyniku finansowym tej działalności:

Fundacja nie prowadziła działalności zleconej przez podmioty państwowe i samorządowe.

9. Informacja o rozliczeniach Fundacji z tytułu ciężących zobowiązań podatkowych, a także informacja w sprawie składanych deklaracji podatkowych:

- Zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu – CIT 8 (strata: 75 600,59 zł)
- Podatek dochodowy od osób prawnych – zwolnienie przedmiotowe

10. Informacja, czy fundacja jest instytucją obowiązaną w rozumieniu ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. poz. 723, 1075, 1499 i 2215):

NIE

TAK

11. Informacja o przyjęciu lub dokonaniu przez fundację płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro, bez względu na to, czy płatność jest przeprowadzana jako pojedyncza operacja czy kilka operacji, które wydają się ze sobą powiązane, wraz ze wskazaniem daty i kwoty operacji:

Fundacja nie przyjęła ani nie dokonała płatności w gotówce o wartości równej lub przekraczającej równowartość 10 000 euro.

12. Informacja o przeprowadzonych w Fundacji kontrolach w okresie sprawozdawczym oraz informacja o ich wynikach:

W Fundacji nie była przeprowadzana żadna kontrola.

Międzynarodowy Instytut
Społeczeństwa Obywatelskiego
02-797 Warszawa, ul. Klimczaka 17 lok. 95
www.miso.org.pl, e-mail: biuro@miso.org.pl
NIP 951-235-42-89, REGON 14602#040
KRS: 0000412377
BOS S.A. I O/Warszawa
38 1540 1287 2001 6801 8832 0001

FUNDATOR & PREZES

Mateusz Komorowski